

*Ця колективна монографія
присвячена до 70-річчю
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка*

«Щоб сформувати професіоналів, треба, спираючись на власний національний досвід, навчаючись на зразках високоякісної західної журналістики, моделювати еталони журналістської майстерності, ставлячи на перший план компетентність, здатність журналістики проникати в суть життєвих проблем, моральність, мужність і вміння говорити правду».

Володимир Здоровега,
професор Львівського університету,
декан факультету журналістики
(1959–1962 рр., 1986–1996 рр.)

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Ivan Franko Lviv National University
Faculty of Journalism

JOURNALISM AND MEDIA

IN THE CONDITIONS OF SOCIAL TRANSFORMATIONS

MONOGRAPH

By the scientific editorial board
of *Boris Potiatynyk*
doctor of philological sciences
Maryan Lozynskyi
candidate of historical sciences

LVIV – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики

ЖУРНАЛІСТИКА І МЕДІА В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Бориса Потятиника,
доктора філологічних наук,
Мар'яна Лозинського,
кандидата історичних наук

ЛЬВІВ – 2024

УДК 070+[316.77:004.738.5]

Рецензенти:

Огар Е. І., доктор наук із соціальних комунікацій, професор Школи журналістики та комунікацій Українського католицького університету;

Сухий О. М., професор, завідувач кафедри новітньої історії України імені Михайла Грушевського Львівського національного університету імені Івана Франка;

Тимошик М. С., доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи, завідувач кафедри зв'язків з громадськістю і журналістики Київського національного університету культури і мистецтв.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського національного університету імені Івана Франка.
Протокол № 73/10 від 30 жовтня 2024 р.*

Ж92 **Журналістика і медіа в умовах суспільних трансформацій : монографія** / за заг. ред. Б. Потятиника, М. Лозинського. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2024. – 268 с.

ISBN 978-617-10-0894-6

Видання охоплює широкий спектр тем, від теоретичних засад професії до практичних аспектів роботи сучасних медіа, включаючи дослідження в галузі PR та брендингу, методики викладання журналістики. Книга містить біографічні дослідження видатних постатей української журналістики. Видання орієнтоване на дослідників у сфері журналістики і медіа, студентів та викладачів факультетів і відділень журналістики і всіх, хто цікавиться проблематикою розвитку медіа і журналістики в період суспільних трансформацій. Тексти подані в авторській редакції.

УДК 070+[316.77:004.738.5]

Ж92 **Journalism and media in the conditions of social transformations : monograph** / by general. ed. B. Potyatynyk, M. Lozynskiy. – Lviv: LNU named after I. Franka, 2024. – 268 p.

The publication covers a wide range of topics, from the theoretical foundations of the profession to the practical aspects of modern media operations, including research in the fields of PR and branding, as well as journalism teaching methodologies. The book contains biographical studies of prominent figures in Ukrainian journalism. It is aimed at researchers in journalism and media, students and faculty of journalism departments, and anyone interested in the issues of media and journalism development during times of social transformation.

© Кафедра теорії і практики журналістики, 2024 р.

© Львівського національного університету імені Івана Франка, 2024 р.

© Б. Потятиник, М. Лозинський, 2024 р.

© Ярина Пришляк, фото на обкладинці, 2024 р.

ISBN 978-617-10-0894-6

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	7
---------------------	---

Розділ 1. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ КОМУНІКАЦІЇ; БРЕНДИНГ; ЕВОЛЮЦІЯ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ	9
---	----------

1.1. Огляд наукових праць факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка на початках його заснування і в контексті становлення журналістської освіти / <i>Мар'ян Лозинський</i>	10
1.2. Трансформація телевізійного репортажу: випробування війною і часом / <i>Парасковія Дворянин</i>	22
1.3. Специфіка аналітичних статей у форматі лонгріда / <i>Ігор Скленар</i>	33
1.4. Трансмедійний сторітелінг в нових медіа / <i>Павло Александров</i>	46
1.5. Концепт «наші» у воєнних текстах / <i>Ірина Табінська</i>	56
1.6. Авторський інструментарій з'ясування комунікативності й ефективності журналістського тексту / <i>Анатолій Капелюшний</i>	68
1.7. Журнал «Універсум»: три десятиліття на варті української державності / <i>Вікторія Романчук</i>	98
1.8. Роль соціальних мереж у формуванні бренду телеведучого: ефективні інструменти та методи / <i>Ірина Мудра</i>	106
1.9. Викладання журналістскознавчих дисциплін: онлайн-інструменти та креативні методи навчання / <i>Галина Яценко, Андрій Яценко</i>	146

Розділ 2. ПОСТАТІ: БІОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	161
2.1. Матеріали до інтелектуальної біографії Михайла Осадчого / <i>Потятиник Б. В.</i>	162
2.2. Вчитися майстерності у Майстра (візія журналістської творчості Володимира Здоровеги) / <i>Мирослава Рудик</i>	186
2.3. «Літописець славетних українців» (про Юрія Шаповала) / <i>Юрій Васьківський</i>	204
2.4. Тернистий шлях до правди: публіцистична спадщина Джеймса Ернеста Мейса / <i>Христина Бердак</i>	216
2.5. Комеморація Про Володимира Здоровегу / <i>Василь Лизанчук</i>	228
Про Наталію Мельничук / <i>Ірина Мудра</i>	250
ПРО АВТОРІВ.....	253
SUMMARIES	257

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Перед вами – колективна монографія «Журналістика і медіа в умовах суспільних трансформацій», яка є результатом багаторічної праці викладачів кафедри теорії і практики журналістики та їхніх колег з інших кафедр факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка. Ця книга присвячена актуальним питанням розвитку журналістики та медіа в умовах стрімких суспільних змін та випробувань, які гостро відчуються в Україні останніми роками. Особливої актуальності ця монографія набуває в контексті сучасних викликів, з якими стикається українська журналістика. Повномасштабне вторгнення росії в Україну призвело до безпрецедентних змін у медіаландшафті, наголосивши на важливості швидкого реагування на інформаційні потоки та забезпечення достовірності інформації. Наша вдячність Збройним Силам України, а також випусникам: Тарасові Матвіїву (вип. 2011 р.), Романові Ряжських (вип. 2019 р.), Валентинові Присічу (вип. 2017 р.), Романові Панькевичу (вип. 2003 р.), Андрієві Дусану (вип. 2003 р.), Євгенові Гулевичу (вип. 2000 р.), Василеві Кіндрацькому (вип. 1989 р.), Вадимові Кофтунову та викладачеві кафедри мови ЗМІ Богдану Маркевичу (вип. 2009 р.) факультету журналістики, які загинули в російсько-українській війні, героїчно захищаючи Батьківщину. Вічна пам'ять та шана Захисникам! Видання охоплює широкий спектр тем, від теоретичних засад професії до практичних аспектів роботи в сучасних медіа, включаючи дослідження в галузі PR та брендингу, методики викладання. Книга містить біографічні дослідження видат-

них постатей української журналістики та журналістської освіти, які органічно доповнені спогадами про них. Автори використовують різноманітні методологічні підходи, що дозволяє запропонувати всебічний аналіз досліджуваних явищ. Структура монографії ретельно продумана та логічно вибудована. Розділ «Інноваційні методи комунікації; брендинг; еволюція журналістської освіти» пропонує глибокий аналіз сучасного стану галузі, досліджуючи специфіку аналітичних статей-лонгвідів, особливості трансмедійного сторітелінгу, вплив концепту «наші» у воєнних текстах та інструментарій з'ясування комунікативності й ефективності журналістського тексту. Важливим компонентом цього розділу є аналіз роботи журналу «Універсум» як прикладу довготривалого успіху в українській журналістиці. «Брендинг» зосереджується на важливості будування особистого бренду журналіста в епоху соціальних мереж, досліджуючи ефективні інструменти та методи для досягнення цієї мети. Підрозділ «Еволюція журналістської освіти» подає досвід використання креативних методів навчання та онлайн-платформ у підготовці майбутніх журналістів, підкреслюючи важливість інноваційного підходу до освітнього процесу. Нарешті, розділ «Постаті: біографічні дослідження» присвячений пам'яті видатних особистостей української журналістики, зокрема Михайла Осадчого та Володимира Здоровеги, аналізуючи їхній внесок у розвиток професії та формування національної журналістської школи. Сподіваємося, що ця монографія стане цінним джерелом інформації для студентів, викладачів, дослідників та всіх, хто цікавиться розвитком журналістики та медіа в Україні та світі. Вона не лише узагальнює усі теперішні напрямки, але й відкриває нові перспективи для досліджень та практичного застосування набутих знань.

Наукове видання

ЖУРНАЛІСТИКА І МЕДІА **В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ** **ТРАНСФОРМАЦІЙ**

МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Бориса Потятинника,
Мар'яна Лозинського

Редактор *Ірина Табінська*
Обкладинка *Богдана Богуша*
Фото на обкладинці *Ярини Пришляк*
Комп'ютерна верстка *Ольги Кузьмич*

Підписано до друку 05.11.2024. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Minion Pro. Умовн. друк. арк. 16.64.
Тираж 100 пр.

Видавець та виготовлювач:
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000.
Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи.
Серія ДК від 13.12.2007 р.